

Hayotova Nafisa Zakirovna

**IJTIMOY MOSLASHUV
MARKAZLARIDA
IJTIMOIY ISH**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

HAYOTOVA NAFISA ZAKIROVNA

**IJTIMOIIY MOSLASHUV
MARKAZLARIDA IJTIMOIIY ISH**

O'quv qo'llanma

60920101 – Ijtimoiy ish (oilalar va bolalar bilan ishlash) ta'limi
yo'nalishi bakalavrlari uchun mo'ljallangan

Toshkent – 2024

UO*K 360.01 (075.8)

KBK 60.93ya72

H41

Hayotova, Nafisa Zakirovna

Ijtimoiy moslashuv markazlarida ijtimoiy ish [Matn]. O'quv qo'llanma.
N.Z.Hayotova. – T.: "Dimal" nashriyoti, 2024-y. – 126 b.

Mazkur o'quv qo'llanma BuxDU va respublikaning boshqa OTMlarda "Ijtimoiy ish (oilalar va bolalar)" yo'nalishida tahsil olayotgan 2-kurs bakalavrlari uchun mo'ljallangan. O'quv qo'llanmaning maqsadi Ijtimoiy ish sohasida ta'lim olayotgan talabalarda ijtimoiy moslashuv markazlarida faoliyat ko'rsatish ko'nikmasini shakllantirishdan iborat.

O'quv qo'llanma o'qituvchilar, ilmiy tadqiqotchilar, mutaxassislar, magistr va bakalavr talabalari hamda keng kitobxonlar ommasiga mo'ljallangan.

Ushbu o'quv qo'llanma Buxoro davlat universiteti va boshqa OTMlarda "Ijtimoiy ish" sohasida ta'lim olayotgan talabalar uchun mo'ljallangan. Mazkur qo'llanma O'zbekistondagi ijtimoiy moslashuv markazlarida ijtimoiy ishning kasbiy faoliyat sifatida o'rganilishi va rivojlanishini yoritadi. Qo'llanmada, ayollar va bolalar rehabilitatsiyasi markazlarining faoliyati, muayyan yashash joyiga ega bo'lmagan shaxslarni rehabilitatsiya jarayoni, shuningdek, tazyiq va zo'ravonlikka uchragan ayollarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xalqaro tajriba keng ko'rib chiqiladi. O'zbekistonning SOS Bolalar Mahallalari hamda shelterlar faoliyati amaliy va nazariy yondashuvlar orqali tahlil qilinadi. Ushbu qo'llanma ijtimoiy ish sohasida faoliyat olib borayotgan mutaxassislar va ushbu yo'nalishda o'qiyotgan talabalarga mo'ljallangan bo'lib, mamlakatda ijtimoiy moslashuv markazlarining o'rnini va ahamiyatini ko'rsatadi. Qo'llanma ijtimoiy xizmatlar markazlarining samaradorligini oshirish va bu sohada xalqaro tajribalardan foydalanish yo'llarini o'rganishni maqsad qilgan.

Mas'ul muharrir:

F.D. Muzaffarov – Buxoro davlat universiteti professori, f.f.d. proff.

Taqrizchilar:

X.R. Nafiddinova – BuxDU "Ijtimoiy siyosiy fanlar" kafedrası dotsenti, f.f.f.n., (PhD)

F.M. Bafoyev – BuxMTI "Ijtimoiy fanlar" kafedrası dotsenti, s.f.n.,

Ushbu o'quv qo'llanma Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Buxoro davlat universitetining 2024-yil 11-noyabrdagi "711-U"-sonli buyrug'iga asosan nashrga tavsiya etildi. Qayd qilish raqami 711-33.

ISBN 978-9910-686-63-4

© N.Z.Hayotova, 2024
© "Dimal" nashriyoti, 2024

MUNDARIJA

1-MAVZU: IJTIMOIIY MOSLASHUV MARKAZLARIDA KASBIY IJTIMOIIY ISHNING ASOSIIY TAMOIYILLARI	4
2-MAVZU: IJTIMOIIY MOSLASHUV MARKAZLARIDA IJTIMOIIY ISH: NAZARIYA VA AMALIIYOT	16
3-MAVZU: O‘ZBEKISTONDA AYOLLAR IJTIMOIIY MOSLASHUV MARKAZLARI	27
4-MAVZU: IJTIMOIIY ISHDA AHLOQIIY TAMOIYILLAR VA QADRIYATLAR	37
5-MAVZU: XOTIN-QIZLAR REABILITATSIYASI MARKAZLARI-SHELTERLAR FAOLIIYATI	48
6-MAVZU: O‘ZBEKISTON SOS BOLALAR MAHALLALARI	60
7-MAVZU: MUAYYAN YASHASH JOYIGA EGA BO‘LMAGAN SHAXSLARNI REABILITATSIYA QILISH MARKAZLARI	68
8-MAVZU: INSON IJTIMOIIY XIZMATLAR MARKAZLARIDA IJTIMOIIY ISH	84
9-MAVZU: AYOLLARGA QARSHI TAZYIQ VA ZO‘RAVONLIKKAGA QARSHI KURASHDA REABILITATSIYA MARKAZLARINING XALQARO TAJRIBASI	94
10-MAVZU: IJTIMOIIY ISH TEXNOLOGIYALARI	105
ADABIIYOTLAR RO‘YXATI	114

1-MAVZU: IJTIMOIIY MOSLASHUV MARKAZLARIDA KASBIY IJTIMOIIY ISHNING ASOSIIY TAMOIYILLARI

Reja

1. Ijtimoiy moslashuv mohiyati
2. Ijtimoiy moslashuv markazlarining tashkil qilinishi, maqsad va vazifalari
3. Respublika bolalar ijtimoiy moslashuv markaz faoliyati

Tayanch so'zlar: individ, ijtimoiy moslashuv, autotrening, ruhiy-pedagogik, reabilitasiya, autism

O'zbekistonda ijtimoiy moslashuv jarayoni davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Davlat tomonidan aholining turli ijtimoiy qatlamlari, ayniqsa, jismoniy imkoniyatlari cheklangan shaxslar, yetim bolalar, qiyin hayotiy sharoitlarda yashayotgan oilalar va boshqa himoyaga muhtoj guruhlarining jamiyatga integratsiya qilinishini ta'minlash uchun turli agentliklar va markazlar tashkil etilgan. Xususan, Ijtimoiy moslashuv markazlari jamiyatning ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlari uchun qayta moslashish jarayonlarini osonlashtirish va ularni faol ijtimoiy hayotga qaytarish maqsadida xizmat qiladi. Ushbu markazlar nogironligi bo'lgan shaxslar, ijtimoiy va huquqiy jihatdan xatarli guruhlariga mansub bolalar, notinch oilalar farzandlari uchun reabilitatsiya, ta'lim va ijtimoiy yordam ko'rsatish orqali jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiyani ta'minlashga yo'naltirilgan. O'zbekistondagi bu markazlarning faoliyati jamiyatdagi zaif qatlamlarni qo'llab-quvvatlash va ularni mustaqil yashashga o'rgatishga xizmat qilib kelmoqda.

Ijtimoiy moslashuv - shaxsning ijtimoiy muhitga doimiy faol moslashish jarayoni va bu jarayonning natijasi ijtimoiy moslashuvni anglatadi¹. Ijtimoiy moslashuv to'xtovsiz xususiyatga ega bo'lishiga qaramasdan, uni odatda, shaxsning o'z faoliyatini va o'zini o'rab turgan ijtimoiy holatini tubdan o'zgartirish davrlari bilan bog'laydilar. Moslashish jarayonining ijtimoiy hayotga quyidagi ta'sirlar ostida faollashuvi mavjud:

1. Faol ta'sir etish ko'rinishi bo'lib, unda atrof-muhitdagi maqsad va qadriyatlarni kelishuvchanlik bilan qabul qilib boradi

¹ https://uz.wikipedia.org/wiki/Ijtimoiy_moslashuv

HAYOTOVA NAFISA ZAKIROVNA

**IJTIMOIIY MOSLASHUV
MARKAZLARIDA IJTIMOIIY ISH**

O'quv qo'llanma

Muharrir M.Talipova
Tex. muharrir N.Niyazova
Sahifalovchi B.Haydarov

Bosishga ruxsat etildi 29.11.2024.
Qog'oz bichimi 60x84^{1/16}. TIMES garniturasini,
Shartli bosma tabog'i 7,75. Nashr tabog'i 6,82
Adadi 100. Buyurtma №27-11/239

«Impress media» MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
100150, Toshkent sh., Qushbegi, 6